

УДК 811.161.2'373.21

ГОВІРКОВІ ОСОБЛИВОСТІ МІКРОТОПОНІМІВ КАРПАТ

Наталія Сокіл-Клепар

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
кафедра української мови імені професора Івана Ковалика,
вул. Університетська, 1/234, 79001 Львів, Україна,
тел.: (0 322) 239 47 17*

Проаналізовано мікротопонімкон Карпат із погляду діалектних особливостей. Мікротопоніми, мотиваторами яких є діалектні лексеми, виявляють чимало специфічних фонетичних, морфологічних та лексичних рис. Деякі з таких апелятивів уже не збереглися в лексиконі мовців, однак активно побутують ще у власних назвах: *Мохначка, Имшать, Чомбур*. З'ясування говіркової природи на різних мовних рівнях допоможе простежити загальні тенденції формування й розвитку мови карпатського терену.

Ключові слова: мікротопонім, діалект, говірка, географічний об'єкт.

Карпати, що простягаються вздовж території України, займають частково Львівську, Івано-Франківську, Чернівецьку та Закарпатську області. Окрім приємних для ока краєвидів, Карпати цікаві і своїм мовним різнобарв'ям. У гірські обшири органічно вплелися бойківські, закарпатські, гуцульські, буковинські, лемківські говірки. Більшість із них традиційно номінують карпатською групою. У цих говорах збереглося чимало архаїчних рис фонетичного, морфологічного й лексичного рівнів, що дозволяють відтворити деякі історичні процеси в мові.

Важливим лексичним фондом, у якому сфокусовано діалектне багатство, є саме мікротопонімія. Вона реалізує всю говіркову палітру живого мовлення. Відомий український мовознавець І. Ковалик зауважив, що жива розмовна мова в усій своїй багатогранній конситуаційній реалізації і широкій практиці є невичерпною криницею мовних явищ і процесів, дуже цінних для глибокого вивчення і наукового узагальнення [4, с. 214].

Оскільки мікротопоніми побутують здебільшого в усному мовленні, то й підпорядковуються насамперед діалектним нормам. Діалектна норма – це необхідний атрибут мови на всіх етапах її розвитку, що встановлюється стихійно, характерна для певної групи діалектоносіїв. Вона лінгвістично, історично та соціально маркована, однак не кодифікована й не імперативна. Особливістю діалектної норми є прагнення до стабільності та стійкості, а також значна кількість варіантів на різних мовних рівнях [3, с. 419].

Мета пропонованої студії – відтворити деякі говіркові риси карпатських мікротопонімів. Головний акцент зроблено на лексичних, а також на поодиноких фонетичних та морфологічних рисах мікротопонімного фонду.

Дослідники мікротопонімного простору України неодноразово звертали увагу на говіркові вияви цієї групи онімів. Скажімо, питання у контексті аналізу мікротопонімів басейну Ужа розглядала В. Баньої, південно-західної частини Опілля – О. Лужецька, Буковини – Ю. Карпенко, І. Чеховський, Л. Костик та ін. Незважаючи на те, що діалектне питання могло бути тільки побіжним, а не основним у подібних працях, все ж мікротопонімі одиниці варто фіксувати якнайточніше до вимови. Це можливо зробити

тільки на цифрові носії, бо, як зауважив П. Гриценко, „звучання мови може передати тільки саме звучання, а найдосконаліша транскрипція відтворює лише образ звучання” [1, с. 10]. Однак іноді трапляється так, що респондент відразу намагається олітературнити слова, можливо, аби, на його погляд, не виглядати неосвіченим. Так, у Завадці Воловецького району Закарпатської області респондентка один і той самий об’єкт називала по-різному: *Погарь / Погар, Друга Погарь / Друга Погар, Перва Погарь / Перша Погар*. Така варіантність, мабуть, спричинена самою комунікативною ситуацією, оскільки з говіркового погляду для вказаного регіону характерне все ж перше формулювання.

Тож зафіксований мікротопонімний матеріал містить у собі чимало діалектних лексем: *Літовище* (*літовище* – „літне пасовище”), *Осівня* (*Осівня*) (*осовня* – „освітлений сонцем схил гори”, „гірський зсув”), *Обічка* (*обіч* – „гірська стіна над водою”, „дорога по узбіччю гори”), *Погар* (*погар* – „вигоріле місце в лісі”), *Тепліччини* (*теплиця* – „вода, що не замерзає взимку”), *Чомбур* (*чомбур* – „вершок гори”) та ін. Багато з мікротопонімів на фонетичному рівні підпорядковуються тим мовленнєвим особливостям, які притаманні конкретному регіону: *Джбири*, *Долинкі*, *Восівня*, *Вокіп*, *Причұл*, *Хомнінка*, *Цвонтарь*. Специфіка діалектної морфології виявляється здебільшого у мікротопонімних контекстах або ж у применникових дериватах: *За Ріков*, *На Граніци*, *На Рівени*, *Під Вєрхнов Горов*, *Під Пóгарьом* (*Під Пóгарю*, *Під Пóгарев*), *У Згарьóх*. Діалектні відмінності від нормативної вимови простежуються і в акцентуації: *Вєришок*, *Дóлина*, *Пóтік*, *Пóтічки*, *Полонина*, *Пóляна*. Мікротопоніми – важливе джерело для відновлення антропонімної лексики, особливо говірково маркованої. Так, на теренах Карпат сьогодні побутують посесивні утворення: *Полáжин* (Полага → Пелагея), *Парáцин* (Параця → Параскева), *Га́фин* (Гафа → Агафія).

Детальніше сфокусуємо увагу на фонетичному, морфологічному та лексичному рівнях карпатської мікротопонімії.

Фонетичний рівень

Низка мікротопонімів досліджуваної території сьогодні реалізується з допомогою голосного [ы] (позиційно-комбінаторного вияву звука [и]). Мікротопонімний матеріал засвідчує, що [ы] часто зберігається після задньоязикових: *Кы́чера* (г. – В. Вор. Влв Зк, Новосел. Мжг Зк, п. – Гукл. Влв Зк), *Крём'янкы* (сін. – Клим. Ск Лв), *Лужанкы* (п. – В. Студ. Мжг Зк, к. с. – Новосел. Мжг Зк), *Телегы́* (кр. – Лази Влв Зк), *Хы́жища* (сін. – Міжгір'я Зк). Однак можливі й інші позиції звука у слові: *Дыв'ять Поль* (п. – Міжгір. Зк), *Зáрвы* (п. – Волов. Зк), *Кітлины* (уроч. – Волов. Зк), *Мынчу́л* (г. – Золотар. Хст Зк), *Ямы* (п. – Завад. Влв Зк).

У зібраних онімах відтворюється збереження [и] на початку слова. Це непоодиноке явище для карпатської лексики. Воно простежується, зокрема, в таких мікротопонімах: *Ильзя* (ск. – Корост. Ск Лв), *Ильмів* (пот. – Гута Бгр ІФ), *Имиа́ть* (о. п., пас. – Лази Влв Зк; п. – В. Рож. Ск Лв), *Имиа́ди* (г. – Жуп. Ск Лв), *Имховáня* (л. – Дов. Дрг Лв), *Имхáтий* (к. с. – Ясен. Врх ІФ). Така фонетична специфіка супроводжувала здебільшого відапелятивні одиниці, оскільки *ильма* (*илем*, *илім*) – це „в'яз” [СБГ, ч. 1, с. 325; ГГ, с. 85], *ильз* – „провалля, урвище” [Rudn, s. 33]. Варто зауважити, що останні три назви мотивуються апелятивом *имиа́ть* (*имиа́дь*, *имиа́дь*, *имиа́дь*) – „мох”, „місце, де росте мох” [ГГ, с. 85], „поле біля лісу, що поросло мохом” [СГЦБ, с. 193]. Досліджувана лексема беззаперечно зв'язана з флорономеном *мох*, оскільки в карпатських діалектних лексиконах натрапляємо на дієслово *имиштити* (*имиштити*) – „затикати щілини мохом” [СБГ, ч. 1, с. 325, 328; СГЦБ, с. 193; ГГ, с. 85]. На Закарпатті побутує ще дериват *имишина* – „вид густої трави, яку важко косити і яка має низьку кормову здатність” [Сабадош, с. 134]. Карпатські терени представлені й мікротопонімом *Мохначка* (уроч. – Вол. Ск Лв),

мотиватором якого є ідентичний діалектний апелятив зі значенням „багнувате поле” [СБГ, ч. 1, с. 454]. Зрештою, географічні реалії підтверджують такі гіпотези, адже *Мохначка* – волога, болотиста місцина. Та й загалом найкращим місцем, де росте мох, і є вологі, затемнені ділянки.

Початковий [и] побутував також і серед відонімних дериватів. Твірною базою мікротопонімів *Исайське* (п. – Смільна Дрг Лв), *Ирстів* (о. п. – Дов. Дрг Лв), ймовірно, стали імена *Исай* (*Исай*), *Ирст* (певна скорочена модифікована форма, можливо, від *Христофор* або ж подібного), оскільки на Бойківщині доволі часто жіноче ім'я *Христина* вимовляють як *Ирстина* [СГЦБ, с. 193]. На апелятивному рівні теж зафіксовано *ирстини* – „хрестини” [СБГ, ч. 1, с. 326].

Відповідно до етимологічних звуків [о], [е] може вживатися [у], [ў]: *Пріслуп* (пол. – Лопух. Тчв Зк), *Причұл* (сін. – Лопух. Тчв Зк), *Пуд Тьном* (о.п., сін. – Крите Мкч Зк), *Жолуб* (уроч. – Кузьм. Мкч Зк), *Пудтоварня* (уроч. – Кузьм. Мкч Зк), *Юрикув Дубнік* (Кузьм. Мкч Зк).

Виявлено зміну [а] в [е] після м'яких і шиплячих: *Драко́не* (к. с. – Гута Бгрд ІФ), *Кне́жий* (г., пот. – Гута Бгрд ІФ), *Коше́рица* (к. с. – Кривор. Врх ІФ), *Моче́ри* (п. – Сл.-Бол. Длн ІФ), *Трийце́тка* (клад. – Яс. Рхв ІФ), *Ше́три* (пол. – Гута Бгрд ІФ).

Реалізація давніх сполук *ръ* (*рь*), *ль* (*ль*) як *-ер-*, *-ел-*: *Кирні́ця за Голицев* (кр. – Тух. Ск Лв), *Кирні́ця Іváна Кири́лового* (кр. – Росох. Ск Лв), *Кирні́ця на Загороді* (кр. – Н. Кроп. Дрг Лв), *Кырні́ці* (п. – Лази Влв Зк), *Кирни́ці* (г., пол. – Гута Бгрд ІФ).

Простежується втрата або ж поява протетичного [в]: *Во́блас* (пас. – Підгор. Ск Лв), *Восиковáте* (л. – Наг. Дрг Ск), *Восов́ня* (п. – Лопуш. Стс Лв), *На Ву́стю* (бер. – Н. Кроп. Дрг Лв), *Під У́лицев*, (п. – Тухол. Ск Лв).

Багато мікротопонімів карпатського ареалу фіксують давнє збереження м'якості [р] усередині слова або ж укінці: *Вели́кий Ви́рьх* (г. – Гукл. Влв Зк, п. – Завад. Влв Зк), *Дже́герь* (г. – Ясен. Врх ІФ), *Дру́га По́гарь* (п. – Завад. Влв Зк), *Ковалі́вський Ви́рьх* (к. с. – Вол. Ск Лв), *Мо́чарь* (к. с. – Вол. Ск Лв), *Селя́нський Ви́рьх* (к. с. – Гукл. Влв Зк).

У карпатських говірках трапляється послідовний перехід кінцевого, а також серединного [л] після голосних в [ў]: *Дів* (в., г. – Тух. Ск Лв), *Мончів* (л. – Тухол. Ск Лв), *Причів* (г. – Гута Бгрд ІФ), *Прочі́вок* (л., сін. – В. Рож. Ск Лв), *Під Прочі́вком* (л., пот. – В. Рож. Ск Лв).

Зміна [д], [т] у [г], [к], що властива загалом південно-західному наріччю, у мікротопонімах виявляється спорадично: *Гі́дів Горбо́к* (г. – Н. Студ. Мжг Зк).

Отож, фонетичні вияви мікротопонімії Карпат репрезентують типові для цього регіону діалектні риси.

Морфологічний рівень

Відомо, що граматична система змінюється доволі повільно, якщо порівняти її, скажімо, з лексичною. Вона вибудована давно, і тільки в діалектному мовленні сьогодні натрапляємо на поодинокі реліктові форми.

Найчастіше функціонують флексії *-ов* [оў], *-ев* [еў] в орудному відмінку однини іменників жіночого роду та узгоджених з ними прикметників, порядкових числівників, частково деяких розрядів займенників. Вони виникли внаслідок „випадіння інтервокального *j* і пов'язаної з цим зміни кінцевого голосного *-у* в нескладотворчий звук – *ў*” [2, с. 129]. Якщо ці положення спроектувати на мікротопонімний рівень, то такі морфологічні тенденції найчастіше проявляються в складних найменуваннях. Це насамперед представляють формації з прийменниками *за*, *під*, *над*: *За Корчо́вов* (к. с. – Дов. Дрг Лв), *За Місцо́рков* (о. п. – Дов. Дрг Лв), *За Ріко́в* (о. п., сін. – Наг. Дрг Лв); *Над Ріко́в* (пас. – Дов. Дрг Лв), *Над Сла́вков* (пас., уроч. – Вол. Ск Лв); *Під Ве́рхнов Горо́в* (сін. –

Наг. Дрг Лв), *Під Маківков* (яр – Вол. Ск Лв), *Під Ростоков* (уроч. – Верхн. Ск Лв), *Під Сігошков* (о. п. – Вол. Ск Лв), *Під Стовбів* (сін. – Коз., Корч. Ск Лв), *Під Труханівськов* (пол. – Тух. Ск Лв), *Під Увóзом*, (л. – Ялин. Ск Лв), *Під Ясеністов* (л. – Н. Кроп. Дрг Лв).

Зберігається давня флексія -и (в давальному та місцевому відмінках): *На Блізци* (кр. – Вол. Ск Лв), *На Буківци* (сін. – Терн. Ск Лв), *На Згарі* (о. п. – Вол. Ск Лв), *На Мочари* (чаг. – Вол. Ск Лв), *На Перенизи* (п. – Розточ. Длн ІФ), *На Пóгари* (в., л., сін. – В. Рож., Ялин. Ск Лв), *На Ровени* (сін. – Орява Ск Лв, бер. – Н. Кроп. Дрг Лв), *На Ровінці* (г. – Н. Рож. Ск Лв).

Подобиємо часте вживання нестягнених форм прикметників: *Вериліськов* (п. – Лази Влв Зк), *Задное Пóле* (п. – Завад. Влв Зк), *Зелéное Пóле* (п. – Завад., Влв Зк), *Медвѣжков* (пас. – В. Вор. Влв Зк), *Песное* (п. – Завад. Влв Зк), *Прохідное* (вул., дор. – Міжгір'я Зк), *Синівськов* (о. п. – Н. Студ. Влв Зк), *Ширóков Пóле* (п. – Завад. Влв Зк).

Зрозуміло, що діалектна парадигматика найширше представлена в іменних частинах мови, зважаючи на специфіку онімної системи.

Лексичний рівень

Діалектний лексикон Карпат доволі різноманітний та давній у своїй основі. Недарма більшість учених стверджують, що саме на цьому рівні збережено чимало архаїки. Мікротопонімікон містить у собі деякі одиниці, що сьогодні виходять з активного вжитку мешканців, однак функціонують ще в ролі географічних найменувань. Тому всю лексику, що є мотивувальною базою мікротопонімів, можна тематично поділити на кілька груп. Зосередимо увагу на окремих із них.

1. **Орографічна.** Просторова деталізація Карпат була вкрай необхідна для чіткішої характеристики реалій та й, зрештою, для кращого орієнтування на місцевості. Зрозуміло, що карпатський мікротопонімікон зрідка представлений просто одиницями *Гора*, *Верх*, *Яр*, оскільки була потреба в номінації кожного фрагмента рельєфу. Зважаючи на це, певні особливості гір, вершин, заглибин закарбувалися в назвах: *Грігіт* (п., л. – Н. Студ. Мжг Зк) → *грегит* – „щербінь, дрібне каміння”, „кам'яниста гора” [ГГ, с. 54], *Жбирь* (пот. – Вол. Ск Лв, сін. – Тухол. Ск Лв), *Джбирь* (п. – Луги Ржн ІФ), *Збирь* (в. – Лав., Либ. Ск Лв) → *жбир* – „порослий, скелястий пагорб між долинами” [Rudn., s. 34], „стрімка кам'яниста гора; гострий кам'янистий верх гори, скелі; ущелина, виїмка з камінням” [ГГ, с. 68]; *Кітлини* (уроч. – Волов. Зк) → *кітлини* – „місце, оточене зі всіх сторін горами” [Rudn., s. 23], *Щовб* (в., л. – Гр. Ск Лв), *Чомбур* (в., пас. – Риб. Дрг Лв) → *щовб*, *щомбур* – „шпиль, верх гори”, „лісий верх високої гори, зарослої довкола лісом” [СБГ, ч. 2, с. 396]; *Ядзвина* (сін. – Пог. Ск Лв) → *язвина* – „заглибина, провалля” [Rudn., s. 23].

2. **Фітографічна.** Мотивувальною основою діалектних онімів доволі часто ставали рослинні номени: *Тренета* (л. – Сенеч. Длн ІФ), *Над Тренетов* (уроч. – Сенеч. Длн ІФ), *Тренетосик* (л., сін. – В. Рож. Ск Лв), *Тренітник* (сін. – Тух. Ск Лв), *Тренітя* (л., пас. – Терн. Ск Лв) → *тренета* – „осика” [ГГ, с. 188; СБГ, ч. 2, с. 300; СБГГ, с. 551]; *Чігровиць* (п. – Розточ. Длн ІФ) → *чігер* (*чегир*) – „чагарник, густий молодий ліс” [ГГ, с. 211]; *Фореїцик* (Микул. Ярмч ІФ) → *форіст* (*форост*) – „хмиз” [ГГ, с. 163].

3. **Гідрографічна.** Ця група теж була пріоритетною під час номінування мікротериторій. Здебільшого гідрографічні термінолексми вживалися для потоків, озер, боліт, однак із часом усю прилеглу територію могли називати за гідролокусом: *Головник* (п. – Волов. Зк), *Гуча* (вир – Дов. Дог Лв), *Квасі* (дж. – Міжгір. Зк), *Теплиці* (Новосел. Мжг Зк). Цікаво, що деякі мотивувальні апелятиви містять у собі цілу гаму смакових і тактильних відчуттів. Наприклад, *головник*, *головиця*, окрім того, що позначали першоджерело, звідки витікала вода, виражають ще температурні характеристики. За словами респондентів, у *головиці* дуже холодна вода, що „аж зуби ломит”, „аж промикає”, а в *теплиці* ж завжди тепла, навіть узимку. Мешканці Новоселиці, що на

Закарпатті, зауважують: „Як взимі́ вімерзла в людій вода́, то з Теплі́ці возі́ли во́ду в бочка́х”, тобто настільки вона була тепла, що не замерзала. А от мікропонім *Квасы́* уживається для позначення мінеральної води, яку тут доволі часто називають *квасною* або ж *буркутом*. До речі, останній теж фіксується в мікропонімії – *Бурку́т* (уроч. – Кваси Рхв Зк).

Виявлено й цікаві діалектні атрибутиви, що входять до складу мікропонімів: *Квасна́ Вода́* (кр. – Завад. Влв Зк) → *квасна* – „кисла”, *Куртьо́й* (г. – Пилип. Мжг Зк) → *куртий* – „короткий”, *Кілавий Горб* (к. с. – Н. Ябл. Трк Лв) → *килавий* – „кривий, кульгавий”, *Кра́сна* (пол. – Усть-Чор. Тчв Зк) → *красна* – „красива”. Практично завжди на території Карпат просторові маркери *верхній* / *нижній* уживаються як *вишній* (*вижний*), *горішній* / *нижній*, *долішній*: *Вішина Росто́ка* (к. с. – Орявч. Ск Лв), *Вішній Бозні́к* (пас. – Гр. Ск Лв), *Вішній Коні́ць* (к. с. – Завад. Влв Зк), *Вішні Лу́гі* (о. п. – Тух. Ск Лв), *Вішнє По́ле* (п. – Завад. Влв Зк), *Ніжній Коні́ць* (к. с. – В. Вор. Влв Зк), *Горішній Кіне́ць* (к. с. – Лопуш. Стс Лв), *Долішній Кіне́ць* (к. с. – Лопуш Стс Лв).

Отож, проаналізовано тільки децимо карпатських онімів з усього словесного багатства. З'ясовано, що чимало діалектних лексем ужито на позначення рельєфних, ґрунтових, водно-рослинних, суспільно-культурних особливостей краю. Такі мікропоніми супроводжує фонетичне та морфологічне оформлення, що корелюється зі специфікою карпатського говору. Тому мікропоніми важливі не тільки як маркери простору, свідки історичних подій та змін, а й як невичерпна криниця лінгвокультурного надбання народу.

1. *Гриценко П.Ю.* Тексти як джерело дослідження чорнобильських говірок // Говірки Чорнобильської зони. Тексти. – Київ: Довіра, 1996. – С. 7 – 19.

2. *Жовтобрюх М.А., Волох О.Т., Самійленко С.П., Слинко І.І.* Історична грамати́ка української мови. – Київ 1986.

3. *Железняк М. Г.* Норма в діалектах // Українська мова. Енциклопедія. Вид. друге, виправл. і доповнене / Ред. кол. В. М. Русанівський і ін. – Київ: Вид-во „Українська енциклопедія” ім. М. П. Бажана, 2004. – С. 419 – 420.

4. *Ковалик І.* Деякі загальнотеоретичні питання перспективної діалектології (на матеріалах процесу літературної нормалізації живої народно-розмовної мови населення сучасної Львівщини) // Ковалик І. І. Питання українського і слов'янського мовознавства. – Вибрані праці. – Частина II / Упоряд. З. Терлак. – Львів – Івано-Франківськ, 2008. – С. 214 – 233.

СПИСОК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ:

Географічні об'єкти: бер. – берег, г. – гора, клад. – кладка, к. с. – кут села, кр. – криниця, л. – ліс, о. п. – орне поле, п. – поле, пас. – пасовище, пол. – полонина, пот. – потік, сін. – сінокіс, ск. – скеля, уроч. – урочище, чаг. – чагарник.

Області: Зк – Закарпатська, ІФ – Івано-Франківська, Лв – Львівська.

Райони: Бгрд – Богородчанський, Влв – Воловецький, Врх – Верховинський, Длн – Долинський, Дрг – Дрогобицький, Мжг – Міжгірський, Мкч – Мукачівський, Рхв – Рахівський, Ск – Сколівський, Стс – Старосамбірський, Трк – Турківський, Тчв – Тячівський, Хст – Хустський, Ярмч – Яремчанський.

Населені пункти: Верхн. – Верхнячка, В. Вор. – Верхні Ворота, В. Рож. – Верхня Рожанка, В. Студ. – Верхній Студений, Вол. – Воловець, Вол. – Волоснянка, Гр. – Грабовець, Гукл. – Гукливий, Дов. – Довге, Жуп. – Жупани, Завад. – Завадка, Золотар. –

Золотарево, Клим. – Климець, Коз. – Козьова, Корост. – Коростів, Корч. – Корчин, Кривор. – Криворівня, Кузьм. – Кузьмино, Лав. – Лавочне, Либ. – Либохора, Лопух. – Лопухово, Лопуш. – Лопушанка, Микул. – Микуличин, Міжгір. – Міжгір'я, Нагуєв. – Нагуєвичі, Н. Ябл. – Нижня Яблунька, Н. Кроп. – Новий Кропивник, Новосел. – Новоселиця, Н. Рож. – Нижня Рожанка, Н. Студ. – Нижній Студений, Пилип. – Пилипець, Підгор. – Підгородці, Пог. – Погар, Риб. – Рибник, Розточ. – Розточки, Росох. – Росохач, Сенеч. – Сенечів, Сл.-Бол. – Слобода-Болехівська, Терн. – Тернавка, Тух. – Тухля, Тухол. – Тухолька, Усть-Чор. – Усть-Чорна, Ялин. – Ялинкувате, Ясен. – Ясенів, Яс. – Ясіня.

Джерела: ГГ – Гуцульські говірки: короткий словник / [відп. ред. Я. Закревська]. – Львів, 1997. – 232 с.; СБГ – Онишкевич М. Й. Словник бойківських говірок / М. Й. Онишкевич. – Київ, 1984. – Ч. 1–2; СГЦБ – Матіїв М. Д. Словник говірок центральної Бойківщини / М. Д. Матіїв. – Київ – Сімферополь: Ната, 2013. – 602 с.; СБкГ – Словник буковинських говірок / [за заг. ред. Н. В. Гуйванюк]. – Чернівці: Рута, 2005. – 688 с.; Сабадош – Сабадош І. В. Словник закарпатської говірки села Сокирниця Хустського району / І. В. Сабадош. – Ужгород: Ліра, 2008. – 480 с.; Rudn. – Rudnicki J. Nazwy geograficzne Wojkowszczyzny / J. Rudnicki. – Lwów, 1939. – 255 s.

Стаття надійшла до редколегії 20. 04. 2017

доопрацьована 10. 05. 2017

прийнята до друку 05. 08. 2017

COMMUNICATIVE FEATURES OF THE CARPATHIAN MICROTOPYNIMS

Nataliya Sokil-Klepar

*Ivan Franko National University of Lviv,
The Ivan Kovalyk Department of Ukrainian Language,
Universytets'ka Str., 1/234, 79001, Lviv, Ukraine,
phone: (032) 239 47 17*

The article analyzes mikrotoponyms of Carpathians region in terms of dialect features. It is known that the area is covered by the Carpathian group of dialects. Mikrotoponyms, the motivators of which are the dialect lexems, have many specific phonetic, morphological and lexical features. As the names of geographical objects are created in sub-dialect environment, they are subordinated to dialect standards.

The purpose of the proposed research is to recreate some of the communicative features of the Carpathian mikrotoponyms. The main emphasis is put on lexical, as well as on the individual phonetic and morphological features of the mikrotoponymic fund. I note that to this day the researchers of mikrotoponyms are focused on the communicative features of onims only sporadically, rather than systematically.

Some of the common noun have not survived in the lexicon of speakers, but still actively portrayed in their own names: Mohnachka, Ymshat, Chombur and others. Dialectal peculiarity affects the position-combinatorial expressions of individual sounds. Grammatical implementation of mikrotoponyms captures certain case forms that today are rooted in antiquity. All archaic lexical recorded in mikrotoponyms shows that the territories were inhabited by natives. It is revealed that specific mikrotoponimikons in the tested field are dominant. Borrowed ones are rare phenomena. Figuring recitative nature at different linguistic levels helps to trace the general trends of formation and development of the Carpathian territory language.

As a result of the study, it was discovered that many dialect lexemes are used to refer to relief, soil, water-vegetation, socio-cultural features of the region. Such mikrotoponyms are accompanied by phonetic and morphological design, which correlates with the specifics of the Carpathian dialect. Therefore, mikrotoponyms are important not only as space markers, witnesses of historical events and changes, reservoirs of the anthroponimic fund of the investigated area, but also as an inexhaustible well of the linguistic and cultural heritage of the people, its ethnological essence.

Key words: mikrotoponym, dialect, sub-dialect, geographical object.